

Folium officiale Dioecesis Lavantinae.

Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo.

Kirchliches Verordnungs-Blatt für die Lavanter Diözese.

Inhalt. 67. Pii PP. X. ad universos orbis catholicos hortatio. — 68. Pastirski list in pravila za duhovščino in ljudstvo ob času vojske. — 69. Ansprache, gehalten in der Warburger Kathedrale.

Kirche zum Hl. Johannes Bapt. am Feste der Hl. Kaiserin Helena, den 18. August 1914 als am 84. Kaisergeburtstage. — 70. Diözesan-Nachrichten.

67.

Pii PP. X. ad universos orbis catholicos hortatio.

Dum Europa fere omnis in anfractus abripitur funestissimi belli, cuius quae pericula, quas clades, quem exitum qui paullulum reputaverit, is profecto luctu atque horrore se confici sentiat, non possumus non gravissime et Ipsi affici, non angi animo moerore acerbissimo, quum simus de tot civium, de tot populorum salute ac vita solliciti. In tanta rerum omnium perturbatione ac discrimine plane sentimus atque intelligimus hoc a Nobis paternam caritatem, hoc apostolicum ministerium postulare, ut christifidelium omnium animos eo convertamus impensius, *unde venit auxilium*, ad Christum, dicimus, *principem*

pacis et Dei atque hominum mediatorem potentissimum. Huius igitur thronum gratiae ac misericordiae adeant omnes, hortamur, quotquot sunt per orbem catholici in primisque viri e clero; quorum insuper erit, iussu episcoporum in unaquaque paroecia publicas peragere supplicationes, ut misericors Deus, quasi piorum precibus defatigatus, funestas belli faces amoveat quantocius deque benignus iis, qui publicae rei praesunt, cogitare cogitationes pacis et non afflictionis.

Ex aedibus Vaticanis, die II. Augusti MCMXIV.

Pius PP. X.

68.

Pastirski list in pravila za duhovščino in ljudstvo ob času vojske.

M I B A C L,

po božji milosti in usmiljenosti knezoškof Lavantinski, sporoči častitim dušnim pastirjem in vernemu ljudstvu svoje škofije pozdrav in blagoslov ter jim želi vse dobro v imenu Gospodovem.

Reminiscere miserationum tuarum, Domine, et misericordiarum tuarum, quae a saeculo sunt, ne umquam dominantur nobis inimici nostri! Libera nos Deus Israel ex omnibus angustiis nostris!

Spomni se svojih usmiljenj, o Gospod, in svojih milosti, ki so od vekomaj, da nikdar ne bodo gospodovali nad nami naši sovražniki! Reši nas, o Bog Izraelov,

iz vseh naših stisk! (Iz 24. psalma vzeti uvod k votivni maši ob času vojske).

V Gospodu ljubljeni škofljani!

Na premili praznik Marije Snežne, Maria ad Nives, dne 5. avgusta, katerega dne je bila leta 1716 na priprošnje preblažene Device pod poveljstvom princa Evgena pri Petrovem Varadinu pridobljena slavna zmaga nad sovražnikom Avstrije, sem

prejel iz Rima naslednji resni breve ali oklic, ki so ga sveti oče papež Pij X. dne 2. avgusta tekočega leta poslali vsemu katoliškemu svetu — ad universos orbis catholicos hortatio.¹

„V trenutkih, ko se skoraj vsa Evropa potaplja v vrtimec strahovite vojske tako, da se slehernemu, ki le nekoliko pomisli na njene nevarnosti, grozote in posledice, gotovo krči srce bolečine in strahu, se čutimo tudi Mi prehudo prizadete, in dušo Nam polni prebridka žalost, tem bolj, ker Nas skrbi blagostanje in življenje tolikerih vernikov, tolikerih ljudstev. V tej toliki splošni zmešnjavi in v tej odločilni uri občutimo in se zavedamo, da očetovska ljubezen in apostolska služba od Nas terjata, da naj tem skrbneje obračamo srca vseh kristjanov tja, odkoder prihaja pomoč, h Kristusu namreč, h knezu miru in k najmogočnejšemu sredniku med Bogom in med ljudmi“.

„K njegovemu prestolu milosti in usmiljenja, to je Naš opomin, se naj zatekajo vsi katoličani vesoljnega sveta in zlasti možje iz duhovništva; poslednjih naloga bo razentega, da bodo po navodilu svojih škofov v vsaki župniji prirejali očitne molitve v ta namen, da bi usmiljeni Bog, takorekoč utrujen po pobožnih prošnjah, čimprej odvrnil plamene pogubne vojske ter bi milostno vdihnil vladarjem posameznih držav misli miru in ne bridkosti.

Rim, v Vatikanu, dne 2. avgusta 1914.

Papež Pij X.“

Izvoljeni apostol miru, skupni oče krščanstva, izpodbujajo v navedenem pismu vse katoličane sveta, da se naj zbirajo pred Bogom, Gospodom vojske in miru, ter ga naj prisrčno prosijo za odvrnitev ali vsaj omejitev vojske, trdno prepričani, da bo ladjica Petrova srečno prestala vse viharje vsake dobe. Sicer pa naj kato-

liški kristjani v vseh deželah zvesto izpolnjujejo tiste dolžnosti, ki jih jim nalaga njihova dobra vest. Škofje naj v teh težavnih časih, ki so prihruli nad nas, odredijo molitvene ure, in škofljani, zlasti še duhovniki, se naj pridno zbirajo k molitvi ter Gospoda iskreno prosijo, da bi nas rešil iz stisk in nadlog grozne vojske.

Že na god sv. Marte, dne 29. julija, sem razpisal cerkvene pobožnosti in molitve za čas vojske za vso škofijo. In v svoje nemalo veselje izvem, da duhovniki in verniki dana navodila kaj radi in prav natanko izpolnjujejo. Z odlokom od 1. avgusta 1914 sem naročil vsem župnijskim uradom, da naj pošiljajo mile darove za vojščake ali za njih uboge družine kn.-šk. ordinarijatu, ki jih bo oddajal na mesta, upravičena za njih sprejemanje. V okrožnici z dne 6. tekočega meseca so častiti dušni pastirji dobili podrobna pravila za svoje ravnanje v sedanjem, tako nemirnem času. Vrhutega sem imel sam dne 29. julija jedrnat nagovor na ljudstvo, zbrano pred mojo hišo, ter sem ga osrčeval, da naj v teh usodnih dnevih neomajno stoji k Bogu za cesarja in za domovino. In dne 2. avgusta sem služil sveto mašo pod milim nebom in sem po obnovitvi slovesne prisege krščanskim vojakom dal očetovski opomin, da naj junaški sučejo orožje strahu božjega, pokorščine do cesarja in ljubezni do avstrijske domovine.

Da bi pa svoje ljube škofljane, zlasti vse dušne pastirje, še bolj izpodbudil in vnel za požrtvovalno dejanje in nehanje v prid in korist od sovražnikov stiskane domovine in njene hrabre armade, zato jim pošljem še naslednji podučni pastirski list. Moja najiskrenejša molitev pa je in ostane uvod k zaobljubni maši ob času vojske: Spomni se svojih usmiljenj, o Gospod, in svojih milosti, ki so od vekomaj, da nikdar ne bodo gospodovali nad nami naši sovražniki! Rešinas, o Bog Izraelov, iz vseh naših stisk!

¹ Acta Apostolicae Sedis. Commentarium officiale. Ann. VI. vol. VI. Romae, die 3. Augusti 1914. Num. 11. pag. 373.

Predragi v Gospodu!

Nikdar bi ne bil mislil, da kedaj ne bom našel besed, ki bi ž njimi kakšno zločinstvo zaznamenal kot to, kar je. In takšno zločinstvo se je zgodilo v nedeljo, dne 28. junija tega leta v deželni glavni mestu Bosne. Ono je neposredna predzgodovina naših sedanjih stisk in bridkosti. Še danes ne morem umeti — tega groznega dogodka. Še vedno bi ga rajši ne verjel, ko bi ga ne moral. Dva dobro namerjena strela iz samokresa sta tega usodepolnega dne zadela avstrijsko-ogrsko državo v srce. Preblagi avstrijski nadvojvoda-prestolonaslednik Franc Ferdinand d'Este in njegova plemenita soproga sta bila od najetega morilca na en dan zavratno ustreljena. Neminljivih zaslug si je pridobil močnovorni nadvojvoda za domovino in za armado. Za umorjenega prestolonaslednika in soprogo, za žalujočega cesarja in za hudo ogroženo domovino smo molili in bomo nadalje molili.

Da pa bomo mogli bolje umeti nasledke krvavega zločina, poslušajmo, kaj sveto Pismo misli in govori o knežjem umoru. Ko so mladostnemu Davidu njegovi spremljevalci svetovali, da naj umori v votlini Engadski spečega kralja Savla, je mladi junak zaklical svojim ljudem: „Gospod mi bodi milostljiv, da ne storim kaj takega svojemu gospodu, maziljencu Gospodovemu, da bi položil roko nanj; zakaj maziljenec Gospodov je“. In David je z odločno besedo pomiril silovitost svojih ljudi ter je prizanesel Savlu. (I. Kralj. 24, 7. 8).

Ko je neki Amalekit umoril kralja Savla, mu vzel krono, ki je bila na njegovi glavi, in naročnico z njegove rame ter je oboje z žalostnim poročilom vred prinesel Davidu, je ta pretrgal svoja oblačila, in vsi možje, ki so bili ž njim, so žalovali in jokali in se postili do večera za Savlom in za njegovim sinom Jonatanom, ker sta padla pod mečem. Tedaj je dejal David k mladeniču:

Kaj, ali se nisi bal iztegniti svoje roke in ubiti maziljenca Gospodovega? In David je poklical enega svojih mladeničev in mu je rekel: Plani nanj in poderi ga! In on ga je udaril, da je umrl. In David je zapel presunljivo žalostinko za Savlom in njegovim sinom Jonatanom, za preزالima, ki sta bila pobita na višavah Izraelskih, ki sta padla kot junaka. (II. Kralj. 1, 10. 14—19).

Strašna kazen je dohitela oba morilca Izbozeta, sina Savlovega. Zlobneža sta skrivaj šla v njegovo hišo in sta ga, spečega na postelji, prebodla ter mu vzela glavo. Ko sta prinesla glavo Izbozetovo k Davidu v Hebron, je ta velel svojim ljudem, da naj ubijejo oba morilca nedolžnega Izbozeta. Ubitima so potem odsekali roke in noge ter so ju obesili ob ribniku v Hebronu. (II. Kralj. 4, 10—12).

Neki mož se je branil, umoriti nepokornega sina Davidovega Absaloma, ko je ta po izgubljeni bitki na pobegu, jahajoč na živinčetu, z lasmi obvisel na vejevju košatega hrasta. Ko je Joab obljubljal možu deset sekljev srebra in pas, je odgovoril vrli Izraelit: „Ako bi odtehtal tudi tisoč srebrnikov v moje roke, bi vendar ne iztegnil svoje roke proti kraljevemu sinu“. Tedaj je vzel vojskovodja Joab tri sulice ter jih je zasadil nevhvaležnemu sinu v srce. Ko je David izvedel to, se je razžalostil, je šel v zgornji hram in je jokal. Gredeč pa je vzdihoval: Moj sin Absalom, Absalom moj sin! Kdo mi da, da jaz umrjem mesto tebe? Absalom moj sin, moj sin Absalom! In ko je ljudstvo slišalo govoriti: kralj žaluje za svojim sinom, se je ogibalo, iti tisti dan v mesto. (II. Kralj. 18, 11. 12. 14. 33; 19, 1—3).

Ko sta sovraštvo in hinavstvo pogubila kneza Abnerja in je David prejel žalostno vest, je jokal za Abnerjem, kličeč: Ne kakor strahopetneži umirajo, je umrl Abner. In David je dejal svojim služabnikom: Ali ne veste, da je danes padel knez

in največji v Izraelu? Gospod povrni tistemu, ki je storil hudo, po njegovi hudobiji! (II. Kralj. 3, 27. 33. 38. 39).

Moji ljubi! Zdaj veste, kakšen vnebovpijoč greh je knežji umor, ki božjo pravičnost prav posebej kliče h kaznovanju. Ni čudo, da se je kakor orkan vzdignil silni vihar ogorčenja po vseh deželah, kjer vladata prava izobrazba in omika, ko je dne 28. junija tekočega leta zadonel žalostni glas: Ali ne veste, da je padel knez, najvišji knez za cesarjem v Avstriji, in padel je pod roko brezbožnih izdajalcev in upornikov! Franc Ferdinand je bil knez, izhajajoč iz najbolj plemenitega in častitega knežjega rodu na svetu, iz Habsburške vladarske hiše, in je bil poklican, da bi enkrat nosil od Boga podeljeno, mogočno cesarsko-kraljevsko krono svojih očetov. On je bil knez globoke vernosti, viteške pogumnosti, najpožrtvovalnejše ljubezni do vseh avstrijsko-ogrskih narodov in ljudstev.

In ob njegovi strani je postala žrtev ostudnega napada prava kneginja, odlična po čednostih in dobrih delih, po občudovanja vredni zvestobi do svojega visokega soproga. Padla je tistega dne, ob tisti uri. In tisti dan in tisto uro je izgubilo troje nedolžnih otrok svoje drage in mile starše. Nedolžno prelita kri našega upapolnega prestolonaslednika in nedolžno prelita kri blage žene in matere, ki se ni imela z ničemer braniti, vpije gori k nebesom za maščevanje. Toda maščevanje ni naše, marveč tistega, ki govori po svojem velikem apostolu Pavlu: Moje je maščevanje. (Rimlj. 12, 19). Gospod bo plačitelj in povračnik.

Mi hočemo le svojo dolžnost do umorjene knežje dvojice izpolnjevati, hočemo se preminulih vedno pobožno spominjati v molitvi. Junaški Juda Makabejec je nabral dvanajst tisoč drahem srebra in jih je poslal v Jeruzalem, da bi se opravila daritev za grehe mrtvih, ki so padli v bitki, ker je dobro in pobožno mislil o vstajenju. Sveta in dobra

je misel, moliti za mrtve, da bi bili rešeni grehov. (II. Mak. 12, 43. 46). In tako hočemo tudi mi za oba visoka rajnika moliti, da bi stala med svetimi kralji in knezi nebeškega kraljestva, katerih čednosti sta na zemlji tako zvesto posnemala, in da bi za zemeljsko knežjo krono prejela venec večnega življenja. Oba preblaga mrtva bota naprej živela v svojih delih, po svojem vzgledu; živela bota v nebeški slavi in bota molila za svoje otroke, za svojo Avstrijo, za Habsburško rodovino.

Preljubi moji! Pravično in potrebno je pač bilo, da je avstrijsko-ogrsko država v spravo za grozodejstvo v Sarajevu, ki je ves izobraženi svet preplašilo in pretreslo kakor blisk in grom z jasnega neba, poklicala zaročnike in morilce na odgovor. V krepkem dopisu z dne 23. julija 1914 so bile zvijačni in spletkarski Srbiji naznanjene potrebne terjatve za poravnavo knežjega umora in za varstvo avstrijsko-ogske monarhije. One so bile sad dolgotrajnih in skrbnih premišljevanj. Ker se Srbija v svoji prevzetnosti pravični terjatvi ni ob določenem času uklonila na zadovoljiv način, zato so bile na večer 25. julija pretrgane diplomatske zveze s sosedno, Avstriji tako sovražno državo. Nadalje je bila vsled Najvišjega odloka Njih ces. in kralj. Apostolskega Veličanstva z dne 28. julija 1914 kraljevsko-srbski vladi doposlana napoved vojske.

Istočasno so Njih Veličanstvo iz Išla dne 28. julija priobčili lastnoročno pismo in slovesni razglas ali manifest. Ta cesarska poslanica avstrijsko-ogrskim narodom je svetovno-zgodovinska listina prikupljive preprostosti, pretresljive resničnosti, izpodbudljive odločnosti. Mogočen vtis napravlja že začetek cesarskega razglasa in neomahljivo zaupanje na Boga razodevlje njegov sklep. Pa zaslišite, ljubi moji, neskrajšano besedilo spominskega, klasiškega manifesta!

Mojim narodom!

Najiskrenejša Moja želja je bila, da bi leta, ki so Mi po božji milosti še odločena,

posvetil delom miru in da bi Svoje narode obvaroval težkih žrtev in bremen vojske. Božja previdnost je sklenila drugače.

Spletke sovraštva polnega nasprotnika Me silijo, da v varstvo časti Svoje države, v obrambo njenega ugleda in njene moči, v zaščito njene posesti po dolгих letih miru primem za meč.

V svoji nehvaležnosti je kraljevina Srbija le prehitro pozabila, da smo jo od prvih početkov njene državne samostojnosti do najnovejše dobe Moji predniki in Jaz podpirali in pospeševali, ter je že pred leti nastopila pot odkritega sovraštva nasproti Avstriji.

Ko sem po treh desetletjih blagoslova polnega, mirnega dela v Bosni in Hercegovini Svoje vladarske pravice raztegnil na ti deželi, je ta Moj korak v srbski kraljevini, čije pravice s tem niso bile prav nič prikrajšane, povzročil izbruhe nebrzdane strasti in najbolj zagrizenega sovraštva. Moja vlada se je takrat poslužila lepe pravice močnejšega ter je z najskrajnejšo prijenljivostjo in milobo terjala od Srbije samo le znižanje vojne na mirovno stanje in obljubo, da bo zanaprej hodila pota miru in prijateljstva.

V istem duhu zmernosti se je Moja vlada, ko se je pred dvema letoma Srbija vojevala proti turški državi, omejila na varstvo najvažnejših življenskih pogojev za monarhijo. Temu postopanju se je imela Srbija v prvi vrsti zahvaliti, da je dosegla vojni namen.

Upanje, da bo srbska kraljevina uvaževala potrpežljivost in miroljubnost Moje vlade in da bo držala dano besedo, se ni izpolnilo.

Vedno višje plamti sovraštvo zoper Mene in Mojo hišo, vedno bolj očitno stopa na dan namen, s silo odtrgati neločljive dele avstrijsko-ogrskega ozemlja.

Zločinsko početje sega prek meje in hoče na jugovzhodu države izpodkopati temelje državnega reda, hoče v ljudstvu, kateremu posvečujem z očetovsko ljubeznijo vso svojo skrb, omajati zvestobo do vladajoče hiše in do domovine, hoče zapeljati doraščajočo mladino ter

jo nahujskati k zločinskim dejanjem blaznosti in veleizdajstva. Vrsta morilnih naklepov, po načrtu pripravljena in izvršena zarota, katere strašni uspeh je Mene in Moje zveste narode zadel v srce, odkriva daleč vidno krvavo sled tistih skrivnih spletkarij, ki so se iz Srbije povzročile in vodile.

To neznosno početje se mora zaječiti, neprestanemu izzivanju Srbije se mora napraviti konec, ako hočemo, da se ohrani čast in ugled moje države nedotaknjena ter se njen državni, gospodarski in vojaški razvoj obvaruje vednega motenja.

Brezuspešno je Moja vlada še zadnjikrat poskusila, da bi z mirnimi sredstvi dosegla ta namen ter Srbijo z resnim opominom nagnila k boljšemu ravnanju.

Srbija je zavrnila umerjene in pravične terjatve Moje vlade in je odklonila, da bi izpolnila tiste dolžnosti, ki so v življenju narodov in držav naravni in potrebni temelj miru.

In tako sem prisiljen, z orožjem ustvariti neizogibna poročstva, ki naj Moji državi zagotovijo trajni mir na znotraj in na zunaj.

V tej resni uri se popolnoma zavedam vse dalekosežnosti Svojega sklepa in Svoje odgovornosti pred Vsemogočnim.

Jaz sem vse presodil in preudaril. Z mirno vestjo nastopim pot, ki Mi jo kaže Moja dolžnost.

Jaz zaupam na svoje narode, ki so se v vseh viharjih vselej zbirali v edinosti in zvestobi okrog Mojega prestola ter so bili za čast, velikost in moč domovine vsekdar pripravljeni k največjim žrtvam.

Jaz zaupam na hrabro in požrtvovalne navdušenosti polno avstrijsko-ogrsko armado.

In Jaz zaupam na Vsemogočnega, da bo Mojemu orožju podelil zmago.

Franc Jožef I. r.

Stürgkh I. r.

Presunljivi razglas je bil vsepovsod po razsežni monarhiji z radostnim, nepopisnim navdušenjem sprejet. Po vseh krajih je ljud-

stvo z velikanskimi prireditvami očitno pokazalo svoje domoljubje. Pri visoki plemenitosti in pri mnogokrat izkušeni miroljubnosti našega presvetlega cesarja-jubilarja je namreč državljanom jasno, da je napovedana vojska potrebna in pravična vojska. Naš ljubljeni deželni oče niso želeli vojske. Boj jim je bil vsiljen. Z vzgledno potrpežljivostjo so prenašali najhujše skrutitve mednarodnega prava, dokler je bilo še kaj upanja, da se bo zavratni sovražnik dal po mirnem potu pogajanj privedi do spoznanja svoje krivice. Šele ko so ostali vsi poizkusi mirnega sporazumljenja brezuspešni, tedaj se je nasprotniku napovedala vojska, da bi on bil prisiljen, spoštovati meje pravice, ne pa, da bi se pridobile nove dežele, ne, da bi se ustreglo nebrzdani častihlepnosti.

Vse to je pripomoglo, da sta se takoj ob priobčenju cesarskega razglasa pokazali med narodi navdušenost in požrtvovalnost, ki presegata najdrznejša pričakovanja. Zdaj mislijo vsi državljani mogočnega cesarstva isto, čutijo isto, spoznajo, da so udje velike enote, staročastite Habsburške države. Zdaj so vsa politiška in narodnoštna nasprotja poravnana. Zdaj oživlja in prešinja vse stranke avstrijsko-ogrske velevlasti čustvo požrtvovalne ljubezni do očetovskega vladarja, do prekrasne domovine. Kakor je donelo že po deloma zaukazani mobilizaciji tja po vseh kronovinah, tako buči zdaj po splošnem vpoklicanju vsega vojaštva tem mogočneje:

Vse za vero, dom, cesarja,
Za cesarja blago, kri!

Vendar same, čeprav še tako krepke besede nikdar ne zadoščajo, najmanj v časih občne vojske, katerih težki nasledki se niti ne dajo preračunati; besedam se morajo pridružiti dejanja, velika dejanja, izredna dejanja. Zatorej pridenem svojim prejšnjim odredbam še nadaljnja naročila za radovoljno se žrtvujočo duhovščino in za skrajno požrtvovalno verno ljudstvo.

Pred vsem morajo v teh nevarnosti polnih časih častiti duhovniki svoje naloge dobro znati in zmagovati. Duhovščina lavantinska je vzgajala vrlo ljudstvo v domoljubnem duhu, da bi v resnih dnevih radovoljno in zvesto izpolnjevalo svoje svete dolžnosti do cesarja in domovine. Zlasti pa bo duhovščina svoje dolžnosti zdaj veselo in vestno izvrševala. Ona naj podučno, tolažljivo in pomirljivo vpliva na ljudstvo, da mu neosnovane govorice ne bodo napravljale nemira in nepotrebne skrbi. Tukaj velja svaritev božjega Vzveličarja v evangelju votivne maše ob času vojske: Videte, ne quis vos seducat! Audituri enim estis proelia et opiniones proeliorum. Videte, ne turbemini! Glejte, da vas kdo ne zapelje! Slišali bote namreč vojske in govorjenja o vojskah. Glejte, da se ne prestrašite! (Mat. 24, 4. 6).

Ljubi verniki se naj opominjajo k delom krščanske ljubezni do bližnjega. Lavantinska duhovščina si šteje v čast, da se v besedi in dejanju udeležuje vseh domoljubnih prireditev in nabiranje milih darov v prid vojščakom ali v korist njih ubogim družinam, ali da takšna podjetja sama jemlje v roke ter blage vernike izpodbuja k dejanski udeležbi. Dušni pastirji bodo svoje župljane ljubeznivo opominjali in navajali k medsebojni pomoči in podpori pri raznovrstnem delu. Vojska naj nas uči, da smo ena družina, da smo ljudstvo med seboj se ljubečih bratov. Vojska naj vse medsebojno zbliža, da bodo pozabili, kar jih sicer loči in deli. Vsi morajo pripomoči, da se odpomore vsled vojske nastali stiski in da se olajšajo težave in nadloge, ki spremljajo vojno stanje. Zdaj se uresničujejo v zgoraj navedenem evangelju stoječe besede Jezusa Kristusa: Vzdignil se bo narod zoper narod, in kraljestvo zoper kraljestvo. In kuge in lakote in potresi bodo po mnogih krajih. (Mat. 24, 7). Duhovniki se bodo ogibali vsega, kar bi moglo kakorkoli in kjerkoli vzbuditi nesporazumljenja, sumničenja, krive sodbe, nevoljo in zamero. Oni

morajo vse svoje duševne in telesne moči posvetiti in darovati službi domovine v njeni nevarnosti in stiski. Stanovsko čast je treba visoko ceniti in skrbno varovati, dobro ime je treba vztrajno braniti in zagovarjati.

Preljubi verniki! Naša preljuba in prelepa domovina potrebuje zdaj mož, ki ne omahujejo in ne odjenjujejo v zvestobi do prestola in altarja. Danes velja klic hrabrega junaka Juda Makabejca do svojih: Prepašite se in bodite junaški možje in bodite pripravljeni, boriti se zoper te narode, ki so se zbrali zoper nas, da bi pokončali nas in naše svetišče! (I. Mak. 3, 58). Kot skala trdno upanje, ki ga stavijo presvetli vladar na svoje podanike, se mora popolnoma uresničiti: „Jaz zaupam na svoje narode, ki so se v vseh viharjih vselej zbirali v edinosti in zvestobi okrog Mojega prestola ter so bili za čast, velikost in moč domovine vsekdar pripravljeni k največjim žrtvam.“

Z nepopisnim navdušenjem je sledil za klicem preljubljenega očeta-cesarja precejšnji del mojih škofljanov pod črnožolti nepremagljivi prapor slavne hiše Habsburške, ki je mnogotere avstrijsko-ogrske narode vedno neločljivo edinil in jih bo neprestano družil. In vsi v vojsko poklicani Lavantinci se bodo v starodavni zvestobi in pogumnosti borili za cesarja in domovino in bodo zmagali ali kot junaki padli in umrli. In doma ostali bodo svoj trud in svoje delo radi pomnožili, da bodo po svojem pripomogli k srečnemu izidu strašne vojske, da bodo pripomagali k skorajšnji dosegu blagodejnega miru. Njih neomejena ljubezen in zvestoba do Najvišje dinastije ali vladarske rodovine in do staročastite monarhije, te predobre matere vseh avstrijsko-ogrskih narodov in ljudstev, bota delala čudeže, seveda z vsemogočnim blagoslovom od zgoraj.

V Gospodu ljubljeni škofljani!

kako času primerno je branje v votivni ali zaobljubni maši ob času vojske! Vzeto je iz 42. poglavja v knjigi velikega preroka Jeremija.

„Tiste dni so pristopili vsi poglavarji bojnih čet,“ tako začenja berilo, „in so rekli Jeremiju preroku: Moli ti za nas h Gospodu, svojemu Bogu! In Gospod je govoril Jeremiju. In on je sklical vse kneze vojnih čet in vse ljudstvo od najmanjšega do največjega in jim je rekel: To govori Gospod, Izraelov Bog, h kateremu ste me poslali, da naj položim vaše prošnje pred njegovo obličje: Ako mirni ostanete v tej deželi, vas bom zidal in ne podiral, vas bom sadil in ne izdiral; že sem namreč potolažen po nesreči, ki sem vam jo storil. Nikar se ne bojte babilonskega kralja, pred katerim se plašni tresete! Nikar se ga ne bojte, govori Gospod; ker jaz sem z vami, da vam pomagam in vas rešim iz njegove roke. In milost vam bom izkazal in se vas usmilil in vam bom dal prebivati v vaši deželi, govori Gospod, Vsemogočni.“ (Jer. 42, 1. 2. 4. 9—12).

Preljubi moji! Tudi mi se hočemo v vsej ponižnosti in z vsem zaupanjem v tem strahovitem vojnem času prav vneto obračati k vsemogočnemu in vsedobremu Bogu s prošnjami in z molitvami. On je naša tolažba in naše pribežališče. Ponižno upamo, da nas vsemogočni pomočnik ne bo zapustil v sili, marveč da nas bo osrčil s svojimi besedami: *Nolite metuere, quia vobiscum sum ego, ut salvos vos faciam! Et dabo vobis misericordias et miserebor vestri.* Nikar se ne bojte, ker jaz sem z vami, da vas rešim! In milost vam bom izkazal ter se vas bom usmilil.

Zlasti moramo moliti, da bi Kralj kraljev varoval in blagoslovljal našega preskrbnega deželnega očeta, da bi nam ohranjeval Njihovo predragoceno življenje še leta in leta. In mo-

lili bomo za težko izkušanega cesarja, da bi zaupali na Boga, kakor David, da bi bili moder ko Salomon, srčen ko Gedeon, potrpežljiv in vdan ko Job.

Nadalje hočemo tudi za novega prestolonaslednika in za vso cesarsko rodovino z gorečnostjo neprestano moliti. Strašno je, kako črtijo našo preslavno vladarsko hišo zagrizeni sovražniki Avstrije. Marija, čudovita varihinja Avstrije, in vojvoda nebeške vojne Mihael in vsi sveti angelji varihi in mogočni patroni naj vedno čuvajo in branijo Habsburški rod. Da, zdaj se naj opravljajo molitve, prošnje in priprošnje za kralje in vse oblastnike! (I. Tim. 2, 1. 2).

Če kedaj, potrebuje naša avstrijska domovina, ki je v teh viharjih in nevarnih časih tako obkrožena od prekanjenih sovražnikov in izdajalcev, prav sedaj našo molitev, molitev odraslih in malih, zlasti pa molitev nedolžne mladine. In mi hočemo za svojo domovino in za njeno hrabro armado darovati vsako le mogočo žrtev na času in delu, na denarju in premoženju, na trpljenju in zatajevanju.

Vojska je v roki božji mogočen pripomoček, da se ljudje duhovno preobnovijo, da

se očistijo in poboljšajo, da se vadijo v čednosti ter si nabirajo zasluženja. Dnevi izkušnje obrnejo pogled človekov z zemlje k nebesom. Mladi Tobija je molil v hudi stiski: K tebi, o Gospod, obračam svoje obličje, k tebi vzdigujem svoje oči. Češčno bodi tvoje ime, o Bog naših očetov, ki, ko se razsrdiš, izkazuješ usmiljenje in ob času nadloge odpuščaš grehe tistim, ki te kličejo. (Tob. 3, 13. 14).

Ponižajte se torej, kličem k sklepu s sv. Petrom, glasovitim apostolom vere, pod mogočno roko božjo, da vas poviša ob času obiskanja. Vso svojo skrb zvrnite nanj, ker njemu je skrb za vas! Bodite trezni in čujte in stojte trdni v veri! Bog vse milosti pa, ki nas je poklical k svoji večni slavi v Kristusu Jezusu, nas bo po kratkem trpljenju izpopolnil, utrdil in okrepil. Njemu bodi čast in gospodstvo na vseh vekov veke! Milost bodi vsem vam, ki ste v Kristusu Jezusu! Amen. (I. Petr. 5, 6 nsl).

V Mariboru, na god sv. mučenca Lavrencija, dne 10. avgusta 1914.

† **Mihael,**
knezoškof.

Opomba Predstoječi pastirski list naj dušni pastirji preberejo vernikom s pridžnice v nedeljo potem, ko ga prejmejo.

Ansprache,

gehalten in der Marburger Kathedralkirche zum St. Johannes Bapt. am Feste der hl. Kaiserin Helena, den 18. August 1914 als am 84. Kaisergeburtstage.

Eripe me, de inimicis meis, Deus meus! Et ab insurgentibus in me libera me! Errette mich von meinen Feinden, o mein Gott! Und von meinen Angreifern befreie mich! (Gebet um Hilfe wider die Feinde, entnommen aus dem Graduale oder Stufenpsalme (58, 2) der Votivmesse zur Zeit des Krieges).

Im Herrn andächtig Versammelte!

Noch kein Jahr in den 25 Jahren meines Episkopats habe ich mit den lieben Diözesanen das Kaiser-Geburtstagsfest in solch trüben und traurigen Zeiten gefeiert, als ich es am heutigen 18. August feiere, wo wir das 84. (85) Wiegenfest Seiner Majestät unseres innigst geliebten und verehrten Landes-Fürsten und Vaters begehen. Wir befinden uns gegenwärtig im Kriegszustande mit fünf gegnerischen Staaten. Fast schon ganz Europa ist in Konflagration oder in Brandung geraten, wie eine solche die Weltgeschichte kaum verzeichnet. Die Welt steht auf. Ein Weltkrieg ist in Ansicht.

In solchen gefährvollen, gewitterschweren Tagen feiern wir das hehre und erhabene Geburtsfest unseres allergnädigsten Kaisers und Herrn Franz Joseph I. Außerordentliche Zeitumstände erheischen auch außerordentliche Maßnahmen. Deshalb begehen wir diesmal das Kaisergeburtstagsfest mit heiligem Ernst, mit opferbereiter Liebe, mit Seufzern, mit inbrünstigem Gebete um himmlische Hilfe wider die vielen erklärten Feinde — fest überzeugt, daß eine derartige Festfeier auch Seiner Majestät am meisten willkommen sein wird, wie denn auch der Kaiser verfügt hat, daß die Feier allerhöchstseines Geburtstages seitens der Garnison in Wien le-

diglich durch Abhaltung von Gottesdiensten begangen werde. So werden auch wir durch unsere Kirchenfeier am besten Seiner Majestät huldigen und zum Geburtsfeste gratulieren.

Meine Lieben! Ich pflegte nach altem Herkommen alljährlich am 18. August nach der kirchlichen Feier in meinem bescheidenen Hause den verehrten Vertretern der hohen Zivil- und Militärbehörden und des Klerus eine Agape oder ein frugales Liebesmahl zu bereiten — im heurigen Jahre wollen wir aber an Stelle der Tischsprüche und Hochrufe alle mitssammen ein gottgefälliges Opfermahl hierorts in der Dom- und Stadtpfarrkirche halten. Nach meiner knappen Ansprache werde ich das heilige Hochamt zelebrieren. Beim Offertorium oder bei der Opferung der Pontifikalmesse beginnt in der ganzen Kirche eine Sammlung milder Gaben für verwundete Krieger und für arme Familien der unter die Fahnen berufenen Soldaten, wie dies am vergangenen Sonntag von der Kanzel verkündet und auch an den Kirchentüren angeschlagen ward.

Vorab werden die anwesenden Priester, die erst vor kurzem eine bedeutende Geldsumme für den genannten edlen Doppelzweck freudigst gezeichnet haben, ihre Opfergaben auf den Altar des tief beleidigten und hart bedrängten Vaterlandes legen. Zu gleicher Zeit wird in üblicher Weise mit dem Klingbeutel bei den geliebten Gläubigen für die gleichen patriotischen Ziele und Zwecke gesammelt. Nach vollbrachtem Meßopfer werden wir vor dem ausgelegten hochwürdigsten Gule oder vor dem eucharistischen Gottkönige den herrlichen Lob- und Dankgesang Te Deum laudamus anstimmen, worauf der sakramentale Segen den Anwesenden erteilt wird. Hernach werden wir aus vollen Herzen singen die allsehrwürdige aber immer

wieder mächtig ergreifende österreichische Volkshymne, die zugleich das österreichische Völkergebet ist: Gott erhalte, Gott beschütze unsern Kaiser, unser Land!

Beim Verlassen des Gotteshauses werden jene Kirchenbesucher, die während des Gottesdienstes nicht Gelegenheit fanden, ihre milden Gaben Gott dem Herrn für den Nächsten zu opfern, dies bei einer der vier Kirchentüren tun, wo Sammler mit Sammelstellern aufgestellt sein werden. Selig sind die Barmherzigen; denn sie werden Barmherzigkeit erlangen, rief der göttliche Heiland auf dem Berge der acht Seligkeiten in die lauschende Volksmenge hinein.

Teuerste im Herrn!

Ernst, hochernst sind unsere Zeiten. Doch wir verzagen nicht und lassen uns keineswegs entmutigen. Je drohender die Gefahr, desto gehobener unser Mut. Mit größter Zuversicht rufen wir mit dem Stufenpsalme in der Votivmesse zur Zeit des Krieges: Errete mich von meinen Feinden, o mein Gott! Und von meinen Angreifern befreie mich! Aber wann können und dürfen wir so unentwegt fest auf Gott bauen und vertrauen? Dann, wenn wir vornehmlich drei Tugenden betätigen, die wir auch im Leben unseres Kaisers-Jubilars so vorbildlich betätigt finden.

Die erste Grundtugend ist lebendiger Glaube. Seine Apostolische Majestät, unser geliebter Kaiser, betätigt allüberall seinen heiligen katholischen Glauben. Hoch und heilig hält Er die Gebote Gottes und der Kirche, heiligt die Sonn- und Feiertage, hält das Fastengebot, empfängt die heiligen Sakramente der Buße und des Altars. Noch vor wenigen Tagen zelebrierte der Wiener Kardinal-Fürsterzbischof in der Schönbrunner Schloßkapelle eine heilige Messe, der Seine Majestät, die Herren Erzherzoge und die Frauen Erzherzoginnen andächtig beiwohnten und den Herrn der Heerscharen, den Lenker der Schlachten, um Beistand und Hilfe ansahen. Dies alles ist ein offenes Glaubensbekenntnis, ist ein

ritterliches Credo. Deshalb werden wir heute in der Kaiserhymne mit Recht singen: Mächtig durch des Glaubens Stütze führt Er uns mit weiser Hand.

Zeigen wir, Geliebteste, jetzt einen festen, lebendigen Glauben an den dreieinigen, allmächtigen und allgütigen Gott, ohne dessen hochheiligen Willen ja nichts geschieht, nicht einmal ein Haar von unserem Haupte fällt. Demnach ist auch der Krieg eine Zulassung des unerforschlichen göttlichen Ratschlusses und wird uns nach demselben Ratschlusse zum Heile und Wohle gereichen. Nur müssen wir die Lage der Prüfung und Heimsuchung gut benützen. Die Zeit des Krieges ist eine Zeit des Gebetes, eine Zeit der Einker, eine Zeit der Übung geistlicher und leiblicher Werke der christlichen Barmherzigkeit. Besuchen wir jetzt fleißig den Gottesdienst und bestürmen wir durch fromme Gebete Gott, daß er sich unser erbarme!

Die Lustbarkeiten und Ergötzlichkeiten, wie Musik, Tanz, Spiel, Ez- und Trinkgelage und dergleichen Land wollen wir zurzeit meiden und sparsam umgehen mit dem Gelde, damit wir selbst und die Unserigen in der größten Not nicht darben und Mangel leiden. Wenn die Krieger heimkehren, der eine gesund, der andere krank, der dritte verwundet, dann sollen sie in ihrem Hause alles in Ordnung finden. Und keine Mutter und kein Kind soll schuldlos wegen des Krieges in Elend dahinsiechen, sondern alle sollen wenigstens das aller-notwendigste zum Leben haben. Unser Glaube sei also werktätig! Kämpfen wir mit St. Paulus mutig den guten Kampf und bewahren wir treu den heiligen Glauben, und die Krone des ewigen Lebens wird uns nicht vorenthalten werden.

Die zweite Fundamentaltugend in dem langen Leben unseres Jubelmonarchen ist standhaftes, unverwüßliches Gottvertrauen. Nur allein dieses hielt Seine Majestät in allen den Trüb- und Drangsalen aufrecht, wie beim Tode des Bruders Max, Kaisers von Mexiko, beim Tode des einzigen Sohnes Rudolf, beim Tode der geliebten Gemahlin Kaiserin Elisabeth und bei der Hinmordung des Erzherzog-Thronfolgers Franz Ferdinand d'Este. Bei dieser letzten Schreckens-

botschaft rief der greise Kaiser: Entsetzlich, entsetzlich! Mir bleibt doch nichts erspart. Aber sogleich faßte sich der auf Gott unbedingt vertrauende Herrscher und erhielt den bewunderungswürdigen christlichen Gleichmut wieder.

Auch in diesem folgenschweren Kriege baut und vertraut seine Majestät auf den Herrn der Kriegesheere, auf den starken Helfer in der Not. Ich vertraue, so schließt das überwältigende, klassische allerhöchste Manifest vom 28. Juli 1914, auf den Allmächtigen, daß er Meinen Waffen den Sieg verleihen werde. Und dieses unerschütterliche Gottvertrauen wird nicht zu Schanden werden, wie es im Schlußverse des ambrosianischen Lob- und Dankhymnus heißt: In te, Domine, speravi. Non confundar in aeternum.

Aber wie unser Heldenkaiser unentwegt auf Gott vertraut, so baut er zuversichtlich auf seine loyalen Untertanen. Mit allem Nachdruck heißt es im weltgeschichtlich denkwürdigen Manifeste: „Ich vertraue auf Meine Völker, die sich in allen Stürmen stets in Einigkeit und Treue um Meinen Thron geschart haben und für die Ehre, Größe und Macht des Vaterlandes zu schwersten Opfern immer bereit waren. Ich vertraue auf Österreich-Ungarns tapfere und von hingebungsvoller Begeisterung erfüllte Wehrmacht“. Und im allerhöchsten Armee- und Flottenbefehl vom 6. August 1914 ruft der oberste Kriegsherr seinen braven Soldaten zu: Gott segne euch, Meine wackeren Krieger! Er führe euch zu Sieg und Ruhm! Das ist Gottvertrauen! Das ist die Tugend der Hoffnung, die nicht unbelohnt bleiben wird.

Meine Lieben! Ahmen wir dieses verehrungswürdige Beispiel nach! Lassen wir in diesen stürmischen Zeiten unseren Mut nicht sinken! Rufen wir vertrauensvoll zum Herrn, wie einst die Apostel auf dem sturmbewegten Meere riefen: Domine, salva nos, perimus! Herr, rette uns, wir gehen zu Grunde! Und Jesus gebot dem Sturme, so daß sogleich Stille und Ruhe eintrat. Werdet, meine Lieben, jetzt nicht kleinmütig und schwachgläubig, verzagt und verbittert! Der Herr

schlägt und verwundet, aber er heilt auch, wie es eben unser Seelenheil erheischt. Darum mögen früher Steiermarks Felsen zerbröckeln und zerschellen und die steirischen Berge in Trümmer stürzen, ehevor unser Vertrauen auf Gott, unsere Treue zu Kaiser und Vaterland wanken und weichen.

Jetzt gilt der kaiserliche Wahlspruch: Viribus unitis. Jetzt kämpfen und streiten unter dem schwarzgelben Banner Wehrmänner der verschiedensten österreichischen Völker und Stämme mit vereinten Kräften für eine große und gerechte Sache gegen einen fünffachen erbitterten Feind und Widersacher. Der kaiserliche Doppelaar hat unter seine mächtigen Fittiche alle Nationen Österreich-Ungarns zur Verteidigung des unvergleichlich schönen Vaterlandes gesammelt, wie die Henne ihre Küchlein beim Herannahen einer Gefahr unter ihre Flügel sammelt. Ja, es ist ein seliges Hochgefühl, Österreicher zu sein!

Die dritte Tugendkraft unseres Herrscherfürsten ist die Caritas, ist die werktätige Liebe, die da alles erträgt, alles glaubt, alles hofft, alles übersteht, die nie aufhört. Diese Herrscherliebe sorgt schon 66 Jahre für das geistige und leibliche Wohl aller Untertanen des gewaltigen Kaiser-Königreiches. Die christliche Nächstenliebe war es, die Seine Majestät so wunderbar mildtätig, barmherzig, so ausnehmend leutselig und menschenfreundlich machte. Diese Liebe sorgte für Witwen und Waisen, für Arme und Verlassene, für schwer Heimgesuchte und Geprüfte, für Notleidende und Bedürftige jeglicher Art. Diese Liebe opferte Millionen und Millionen Kronen für wohlthätige, gemeinnützige Zwecke; sie spendete auch jetzt viele Hunderttausende Kronen für die Krieger und ihre armen zurückgebliebenen Familien.

Meine Lieben! Seien auch wir von der hingebendsten Nächstenliebe beseelt und belebt, von ihrer freigebigen Hand geführt und geleitet, zumal in diesen drangsalvollen Zeiten des europäischen Kriegsbrandes! Und diese aufopfernde Liebe wollen wir gleich heute betätigen durch Spenden von milden Gaben für die tapferen Krieger und für ihre etwa notleidenden Angehörigen. Jetzt gilt vornehmlich der Auftrag unseres göttlichen Lehrmeisters: Ge-

bet, was des Kaisers ist, dem Kaiser!
(Matth. 22, 21).

Und der gefeierte Apostel Paulus empfiehlt die Bruderliebe also: Die Bruderliebe bleibe unter euch! Wohlzukunft und mitzuteilen vergesset nicht; denn an solchen Opfern hat Gott Wohlgefallen . . . Ich bitte euch, Brüder, nehmet dies Wort des Zuspruches gut auf! (Hebr. 13, 1. 16. 22). Filioli mei! Meine Kindlein, gemahnt der Liebesjünger Jesu St. Ioannes, laßt uns nicht mit Worten noch mit der Zunge lieben, sondern durch Tat und in Wahrheit! Daran haben wir die Liebe des Gottessohnes erkannt, daß er sein Leben für uns dahingegeben hat. So müssen auch wir für die Brüder das Leben dahingeben. (I. Ioan. 3, 16. 18). Diesen apostolischen Mahnworten habe ich nichts hinzuzusetzen, sondern nur ihre vollinhaltliche Beobachtung allen meinen lieben Zuhörern dringendst ans Herz zu legen.

Im Herrn andächtig Versammelte!

Setzt in diesen schlimmen und schweren Tagen brauchen wir allermeist festen Glauben, brauchen Herzen voll Treue und Vertrauen, brauchen Herzen, die in Liebe schlagen für Kaiser und sein Heer, brauchen festes Wollen, niemals zu verzagen und fürs Vaterland auch das Schwerste zu wagen. Wir brauchen jetzt heldenhafte Männer und seelenstarke Frauen. Wir brauchen zurzeit kühne Jünglinge und edle Jungfrauen, brave Knaben und fromme Mädchen. Wir müssen aber alle auch Demut und Ergebung in unseren Seelen walten lassen.

Werden wir diese christlichen Tugenden heroisch üben, o dann werden wir nicht vergebens mit dem Könige David bitten und befehlen: Errette uns von unseren Feinden, o unser Herr und Gott! Und von unseren Angreifern befreie uns! Dann wollen wir dir lobsingen; denn du bist unser Hort, du bist unser Erbarmen. (Ps. 58, 2. 18). Amen. Es geschehe. Amen.

70.

Diözesan-Nachrichten.

Angestellt wurden: Herr Ignaz Brvar, nachdem er vom k. und k. Militärseelsorgedienste zurückgekehrt ist, als Kaplan in St. Egidii bei

Turjak und die absolvierten Herren Theologen des IV. Jahrganges: Josef Dušić als Kaplan in Graubheim und Anton Somrek in Maria Raft (11).

F. B. Lavanter Ordinariat zu Marburg,

am 20. August 1914.

† **Michael,**
Fürstbischof.